

Orta Çağ felsefesi

Vikipedi, özgür ansiklopedi

Bu maddede **kaynak listesi** bulunmasına karşın **metin içi kaynakların yetersizliği nedeniyle bazı bilgilerin hangi kaynaktan alındığı belirsizdir**. Lütfen kaynakları uygun biçimde metin içine yerleştirerek **maddenin geliştirilmesine yardımcı olun**. *(Mayıs 2017) (Bu şablonun nasıl ve ne zaman kaldırılması gerektiğini öğrenin)*

Bu maddenin içeriğinin **Türkçeleştirilmesi** veya **Türkçe dilbilgisi ve kuralları doğrultusunda düzeltilmesi** gerekmektedir. (Yabancı sözcükler yerine Türkçe karşılıklarının kullanılması, karakter hatalarının düzeltilmesi, dilbilgisi hatalarının düzeltilmesi vs.) Düzenleme yapıldıktan sonra bu şablon kaldırılmalıdır.

Orta Çağ

Felsefe

Filozoflar

Ahlâkçılar

Topluluklar

Analitik Mantıksal pozitivistKıta VaroluşçuFenomenolojiPragmatistDoğulslamiPlatonikSkolastik

Dönemler

Antik ÇağOrta ÇağRönesansÇağdaş

Dallar

EstetikEpistemolojiEtikMantıkMetafizikDil felsefesiSiyaset felsefesiToplum felsefesiZihin felsefesi

Listeler

Felsefe listesi

Felsefe portalı

GTD

felsefesi tarihsel dönem itibarıyla ilkçağ felsefesinin bitiminden modern düşünceninbaşlangıcına kadar olan dönemi kapsar. M.S. 2. yüzyıldan 15. yüzyıl sonlarına-16. yüzyıl başlarına, rönesansa kadar olan dönem olarak ele alınır. Bu dönemin felsefe tarihi açısından kendine özgü özellikleri vardır. Birçok felsefe tarihi kitabında Orta Çağda felsefe yok sayılır ya da Orta Çağın karanlık bir çağ olduğu değerlendirilmesine bağlı olarak felsefenin de karanlığa gömüldüğü öne sürülür. Bunun yanı sıra Orta Çağda felsefenin varlığını kabul eden ve bu felsefenin özgül niteliklerini açıklayan felsefe tarihi çalışmaları da söz konusudur.

İçindekiler

Orta Çağ felsefesinin genel özellikleri

Orta Çağda felsefe gelenekleri

Augustinus

Skolastik Felsefe

Ayrıca bakınız

Bağlantılar

Kaynakça

Orta Çağ felsefesinin genel özellikleri

Orta Çağ felsefesi, *klasik batı felsefesi tarihi* ekseninde bakılacak olunursa, Antikçağ felsefesinin sonlarında belirginleşmeye başlayan din yönelimli ya da dinsel içerikli felsefe tarzının gelişmesi olarak gerçekleşir. Bu noktada belirgin bir özellik olarak felsefenin dinsel tartışmaların bir aracı durumuna gelmiş olduğu, genel Batı felsefesi tarihçilerinin ortak saptamasıdır. Söz konusu olan din Hristiyanlıktır. Orta Çağ boyunca dinsel öğretileri temellendirmek ya da dini dünya görüşüne kategorik bir temel sağlamak, *felsefe yapma tarzının* genel bir görünümü olmuştur. Hristiyan dininin kendisine felsefe aracılığıyla bir açıklayıcılık sağlamaya, geçerliliğini ispatlamaya yöneldiğini görmekteyiz. Bu dönem boyunca inanç-bilgi-akıl-Tanrı ekseninde yürütülen tartışmaları görmekteyiz. Din ile felsefe ilişkisi bu dönem boyunca çatışmalı durumlarda gösterir; bazı din bilgeleri felsefenin dinden, Hristiyanlıktan uzak tutulması gerektiğini söyler ve buna çaba gösterir, buna karşılık başka bazıları inancın ve dinin temellendirilmesinde felsefenin gerek olduğunu söyler.

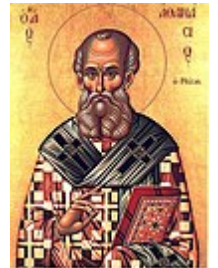
Peter
Abaelardund Eloi:

Batı Roma İmparatorluğunun çöküşü meydana getirdiği kaotik ortamda kültürel ve düşünsel gelişmelerde bir kesintiye yol açmıştır. Antikçağda oluşan ve süregelen düşünsel gelişmelerden belirgin bir uzaklaşma ve bu gelişmelerin reddedilişi görülür. Din-felsefe ilişkisi bu ortamda grift bir görünüm sunar; bir yanda felsefe din içerisinde kaybolmuş gibi görünürken, bu kayboluş aynı zamanda felsefenin din içinde saklanması ve korunmasını getirir. Dinsel düşünce kendisini temellendirmek için felsefeyi muhafaza ederken, bilgi sevgisi olarak anlaşılan haliyle olmasa ve dini amaçlara hizmet için kullanılsa bile belirli bir ölçüde antikçağda şekillenen felsefi düşüncenin korunmasını sağlamıştır. Felsefe bu dönemde açıkça görünür olmasa bile içkin özelliklerini tamamen yitirmemiştir. Bu bağlamda, *Orta Çağ felsefesi*, Kilise öğretileriyle varlığını sürdürmüş, fakat Rönesans'tan itibaren bilimsel ya da eleştirel düşünceye yönelmeye başlamıştır. Bu söz konusu nitelikteki Orta Çağ felsefesini Macit Gökberk "Hristiyanlaştırılmış Antik Felsefe" olarak değerlendirmektedir. Belirtilmesi gereken başka bir nokta ise, bu felsefenin öteki dönemlerde görülen felsefe yapma tarzından farklı olarak *statik* nitelikte oluşudur.

Orta Çağ felsefesinde Arap felsefesinin ya da İslam felsefesinin etkisini de belirtmek gerekir. İslam felsefesi Batı düşüncesinde bu tür gelişmeler olurken, Antikçağ felsefesi ile irtibatlı olmuş, kaynakları çevirmiş, İslam'a özgü iç tartışmalarda bu kavramsal ve yöntemsel araçları kullanmıştır. 1200'lü yıllardan itibaren bu alandaki kaynaklar batı'ya yönelim gösterir, ki felsefe tarihçilerinin çoğu, Batı'daki din-felsefe ayrılaşmasının hızlanmasında bu etkinin belirgin bir yeri olduğunu söylerler. İslam filozofları da benzer şekilde inancı antikçağ felsefesinden alınan kavramlarla temellendirmeye, akıl ve mantık yoluyla açıklık sağlamaya yönelirler. Bu yönelimle kutsal metinleri yorumlama, tefsir ve mantık ya da dil analizlerinin ortaya konulduğu görülür. Bu yaklaşım Orta Çağ

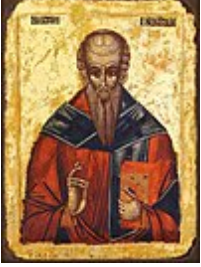
Orta Çağ felsefesine etki etmiş
filozoflar : Platon, Seneca ve Aristoteles

Athanasius von
Antiochia

felsefesinin genel karakteristiğidir bir anlamda. Yorumsamacılık'ın kökleri Orta Çağ felsefesine uzanır. Diğer Orta Çağ filozofları gibi onlar da Tanrı'dan hareket ederek, varlığa ve varoluşa, insan varlığına ve düşüncesine açıklık getirmeye çalışırlar. Bunlarla birlikte antikçağ düşüncesinin taşınması ve geliştirilmesi bakımından Farabi, İbni Rüşd, İbn-i Sina, İbni Arabi gibi filozofların Batı felsefesi üzerinde etkisi birçok bakımdan belirleyici olmuştur.

Orta Çağda felsefe gelenekleri

Clemens von
Alexandrien

Orta Çağ felsefesinin genel özelliklerden anlaşılacağı üzere, genel bir din eksenslilik durumu söz konusudur. Buna bağlı olarak belirgin felsefe geleneklerini belirtecek olursak, şöyle sıralayabiliriz:

- Hristiyan felsefesi
- İslam felsefesi
- Yahudi felsefesi
- Bunlara eklenebilecek bir başka gelenek ise, Bizans İmparatorluğu içinde grekce yapılan felsefe olduğu için Bizans felsefesi olarak adlandırılan felsefedir.

Bu geleneklerin farklılıklarına rağmen ortak felsefi özellikleri Antikçağ felsefesine dayanıyor olmalarından ileri gelir; bu gelenekler antikçağ felsefesini kendi dinsel niteliklerine göre sürdürür durumdadırlar ve birbirlerini bu temelde sürekli etkilemişlerdir. Orta Çağ felsefe geleneklerinde, antikçağın önemli filozoflarının ve felsefe akımlarının çoğu görülür, şüphecilik hariç. Din temelli felsefe tarzının şüpheciliği tamamen dışlaması anlaşılır bir durumdur. Merkezinde Tanrı olan bir felsefe geleneğinin şüpheciliğe imkân tanımayacağı açıktır. Bunun dışında Platon; Aristo, Stoacılık vb. varlıklarını sürdürür.

Kindi

Orta Çağ felsefesinin başlangıç evrelerinde Apologiacılar'ı ele almak gerekir. Bunlar Hristiyan dininin savunuculuğunu yapmaya, Hristiyanlığın söylendiği gibi bir kötülük ve dinsizlik olmadığını kanıtlamaya çalışırlar. Bunun gibi Patristik felsefe'de din adamlarının Hristiyanlık öğretisinin temellerini kurmaya yönelik bir girişim olarak belirir. Ayrıca dinsel-mistik bir eğilim olarak Gnostisizm'i de Orta Çağ felsefesinin başlangıç evrelerinde görmek mümkün. Söz konusu eğilimin doruğu St. Augustinus'tur. Augustinus, *inancın kavramsal formunu* oluşturmaya çalışarak Hristiyan düşüncesini temellendirmeye yönelmiş ve bu noktada ortaya koyduğu eseriyle Orta Çağ felsefesinin en önemli isimlerinden biri olmuştur. Hristiyan felsefesinin temsilcisi ve temeli olmakla birlikte Augustinus'un pek çok tartışması modern düşünce içinde varlığını sürdürmüştür.

Bu sırada Augustinus'un yaklaşımı karşısında Yeni Platonculuk vardır denilebilir. Augustinus, felsefenin görevinin Kilise öğretisini akılcı bir yolla temellendirmek olduğunu söylerken, Yeni-Platonculardan bireyden hareket ederek, kişisel din arayışını dile getirdiler. Böylece ilk yaklaşım felsefeyi Skolastisizme, ikincisi ise Mistisizm'e yöneltir.

Augustinus

Ana madde: Augustinus

Augustinus (354-430) Hristiyan öğretilerine bütünlük kazandırmak yolunda en önemli adımları atan kişidir. Hristiyan dogması olarak bilinen düşüncenin temellerinde Augustinus vardır. Augustinus'un inançsızlıktan maniciliğe (manicilik), oradan şüpheciliğe ve sonra Platonculuğa geçti ve en son olarak da Hristiyan olmaya giden yolu, kısa sürede Hristiyanlık içinde yükselmesiyle birlikte heretik (sapkın) akımlara karşı yoğun bir mücadele ve Hristiyanlığın birliği için savaşımın temsilcisi olmaya dönüştü. Bu sapkın akımların başında elbette şüphecilik geliyordu. Augustinus, *bir doğru vardır ve bunun elde edilebileceğinden şüphe edilemez* şeklinde ifade edilebilecek düşünceyle

hareket eder ve ünlü formülü "Şüphe ediyorum, demek ki varım" sonucuna ulaşır. Bunun yanı sıra Tanrı'nın varlığı öncesiz ve sonrasız bir varlıktır. Her bilgi Tanrı'nın varlığının kanıtı olan *zaman dışı doğruluğun* aranmasıdır. Dolayısıyla Augustinus Tanrı'yı ve insan ruhunun Tanrı'la ilişkisi sorununu temel mesele olarak ele alır. Yaradan ile yaratılan arasında varlık niteliği bakımında aşılamaz bir fark vardır. Tarih üzerine düşüncelerini ortaya koyarken Tanrı devleti'ni temellendiren Augustinus, böylece Hristiyan kilisesini görevini de, bu devletin yeryüzündeki temsilcisi olma, ve Tanrı'nın sözünü bu dünyada egemen kılma olarak belirlemesinde etkili olmuştur.

Augustinus

Skolastik Felsefe

Ana madde: Skolastik felsefe

Skolastik felsefe, genel olarak bir öğretici durumuna gelmiş olan Hristiyan inancının *temellendirilmesive sistematikleştirilmesi* girişiminden doğmuş olarak kabul edilir. Bu anlamda Patristik felsefenin devamı niteliğindedir. Bir başka açıdan Orta Çağ felsefesi denildiğinde akla gelen Skolastik felsefedir. Bu doğal bir durumdur, çünkü skolastik felsefe hem Orta Çağ felsefesinin merkezi konumundadır hem de ona genel karakteri vermiştir. Başı ve sonu Orta Çağ ile belirlenmiş bir düşünme yönelimidir. Üç ayrı dönemde ele alınması genel bir eğilimdir, yaklaşık tarihlerle bunlar;

- Erken dönem Skolastik (800-1200 arası)
- Yüksek dönem Skolastik (1200-1300 arası)
- Geç dönem Skolastik (1300-1500 arası)

Johannes Duns Scotus

Skolastik felsefenin ana yönelimi Aristoteles'e yönelmiş olması tarafından belirlenir. Patristik felsefede görülen dinsel ağırlıklı Platonizmden ayrılmak üzere, skolastik felsefede bilgi ağırlıklı bir Aristotelizm öne çıkar. Hem Hristiyan hem İslam skolastiğinde Aristoteles bir başlangıç noktası olarak görülmektedir. Bu felsefe daha çok din adamlarının yetiştirildiği manastır ve katedrallerde ortaya çıkmış ve gelişmiştir.

Skolastik felsefenin yönelimi rasyonel düşünceyi inanca uygulamak, vahiye akıl aracılığıyla bir kavranılabilirlik getirmek, inanca akıldan gelen saldırıları yine akıl aracılığıyla engellemeye çalışmaktır. "Anlamak için inanıyorum" düsturu bir anlamda Skolastik felsefenin nihai konumunu göstermektedir. Bu yönde skolastik felsefe realistik tutum sergilemiştir. Bu realistik tutuma göre gerçek

Tanrı'ya aittir ve onu bilmek demek, önermelerle ve çıkarsamalarla gerçeği *yansılamak* demektir. Tek bir geçerli doğruluk vardır ve bu nedenle de yalnızca tek bir doğru bilgi sistemi olabilir.

Etik anlamda ise skolastik felsefe hem emredici bir ahlakı hem de bir değer ahlakını geliştirmiştir diyebiliriz. İyi bir değerdir ve Tanrı iyyinin tamamıdır, bu nedenle kişi, bu değere yani "en yüksek iyi"ye ulaşmaya çalışmalıdır.

Başlangıcından en son dönemine kadar başlıca skolastik filozofları şöyle sıralabiliriz:

- Johannes Scottus
- Anselmus
- Petrus Abelardus
- Albertus Magnus
- Aquina'lı Thomas
- Duns Scotus
- Ockhamlı William

Roger Bacon

- [Roger Bacon](#)

Ayrıca bakınız

- [İlk Çağ felsefesi](#)
- [Rönesans](#)
- [17. yüzyıl felsefesi](#)
- [Aydınlanma Çağı](#)
- [Arap felsefesi](#)
- [Realizm](#)
- [Tümeller](#)

Bağlantılar

- [Umberto Eco, Orta Çağ estetiğinde sanat ve Güzellik](#)
- [Orta Çağ felsefesi](#)
- [Çağlara göre felsefe değerlendirmesi](#)
- [Orta Çağ felsefesinde Varlık Anlayışı](#)
- [Orta Çağda Evrenseller Problemi ve Skolastikler](#)
- [Betül Cötüksöken ile Orta Çağ Üstüne](#)

Kaynakça

- *Felsefe Tarihi*, Macit Gökberk, Remzi Kitabevi, genişletilmiş 2.baskı/1967
- *Orta Çağ Felsefe Tarihi*, Ahmet Cevizci.
- *Orta Çağ Felsefesi*, İsmet Zeki Eyüboğlu, Pencere yayınları.
- *Orta Çağ Felsefesi*, Edauart Jeaneau, çeviren:Betül Çotüksöken, İletişim Yayınları.
- *Yorum ve Orta Çağ Felsefesi*, Frank Tilly, çeviren:İbrahim Şener.

GTD	Felsefe konuları	[göster]
GTD	Orta Çağ	[göster]
Otorite kontrolü 	NDL: 00573937	

"https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=Orta_Çağ_felsefesi&oldid=23270790" adresinden alınmıştır.

Bu sayfa son olarak 16 Eylül 2020 tarihinde ve 16.11 saatinde değiştirilmiştir.

Metin Creative Commons Atıf-BenzerPaylaşım Lisansı altındadır; ek koşullar uygulanabilir. Bu siteyi kullanarak, Kullanım Şartlarını ve Gizlilik Politikasını kabul etmiş olursunuz. Vikipedi® (ve Wikipedia®) kâr amacı gütmeyen kuruluş olan Wikimedia Foundation, Inc. tescilli markasıdır.